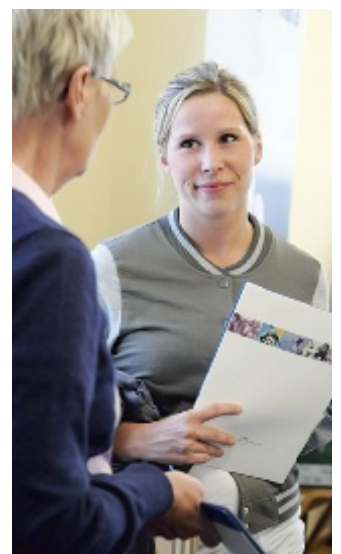




Studenterna i Gdansk tar merkostnadslån för undervisningsavgifter. Centrala studiestödsnämnden uppskattar att nuvarande studenter kommer att ha lån på 600 000–800 000 kronor efter utbildningen. Chanserna är dock goda att Jessica Nauska, Sophie Elfström och Christian Stener kan förhandla sig till hjälp med avbetalningen av kommande arbetsgivare.



Fredrik Eklöf, ansvarig för Läkarförbundets medlemsrekrytering, ser ett stort informationsbehov hos studenterna om vad som gäller på svensk arbetsmarknad.



Nyutexaminerade Evelina Pantzar börjar i sommar AT i Karlsskoga. Här flankerad av Monica Persson, Landstinget i Värmland.

**utbildning på export.** Intresset är stort, varmt och ömsesidigt när svenska läkarstuderande och rekryterare från fyra svenska landsting möttes på campus i Gdansk. Eleverna fick biljett på att de är välkomna i svensk hälso- och sjukvård. Glesbygdslandstingen upplevde ett gensvar de sällan möter på mässor i Sverige.

text: marie närlid foto: ludmila mitrega/scanpix

# »Matchmaking« i Gdansk

Här träffas läkarstudenterna och de svenska rekryterarna

Vad glada och intresserade ungdomarna är, utbrister Monica Persson, rekryterare för Landstinget i Värmland, med ett genuint värmländskt gemyt.

Det är sen eftermiddag vid Medyk, Medicinsal 1, Medical Academy i Gdansk, staden där andra världskriget startade och där Lech Walesa ett antal decennier senare organiserade varvsarbetare som en murbräcka i kommunistblocket.

## Lättare att bedriva utlandsstudier

Möjligheten att studera till läkare utomlands har ökat i takt med att EU:s inre marknad vuxit. Forna östländer som Polen, Ungern och Rumänien driver medicinsk utbildning på export, riktat framför allt till norska och svenska ungdomar, som kan ta med sig statliga studiemedel vid studier utomlands. (Se »Sverige räknar med studenter som betalar sin utbildning«, LT nr 44/2008 sidorna 3096-102 <www.lakartidningen.se>.)

Bakom spetsgardinerna i campusets centralbyggnad är mackorna öppna, broschyrerna utdelade och det mesta av läsken urdrucken. Surren i den modesta föreläsningssalen har mattats i takt med att medicinstudenterna tropat av. För landstingsrepresentanterna är arbetsdagen i det närmaste över. För studenterna väntar ytterligare några timmars räplugg på studentrummen.

Arbetsmarknadsträffen, ett samarbete mellan Läkarförbundet och Medicine studenternas förbund tillsammans med landstingen i Norrbotten, Västernorrland, Värmland och Blekinge, tycks falla väl ut för såväl arbetsgivare som studenter.

Anspänningen hos luttrade rekryterare har ersatts av ett porlande hopp.

– Jag hoppas att detta kommer bli en viktig rekryteringsbas. Primärvårdsledningen var väldigt angelägen om att jag skulle åka på det här. Det är ett tillfälle vi inte får missa, säger Ann-Catrin Jonsson, utlandsrekryterare,

**TABELL 1.** Antalet läkarstuderande som fått studiemedel utbetalda för studier utomlands under första halvåret 2010 <sup>1)</sup>

STUDIELAND	ANT. PERSONER	STUDIELAND	ANT. PERSONER
Polen	743	Irland	6
Danmark	710	Nederländerna	6
Ungern	298	Estland	5
Rumänien	276	Grekland	5
Tjeckien	99	Bolivia	4
Storbritannien	86	Bulgarien	4
Lettland	55	Argentina	3
Norge	42	Bosnien och Hercegovina	3
Slovakien	35	Chile	3
Tyskland	35	Colombia	3
Serbien	27	Förenade Arabemiraten	3
Litauen	26	Iran	3
Kroatien	12	Jemen	3
USA	11	Nederländska Antillerna	3
Egypten	8	Syrien	3
Ryssland	8	Länder med färre än tre studiemedelstagare	19
Spanien	8		
Ukraina	7		

Källa: CSN 2010-06-17

1) Statistiken inkluderande personer som är registrerade på utbildningsinriktningen läkarstudier i CSN:s utbildningsregister. Det kan finnas fel registreringar eller inaktuella uppgifter om utbildningsinriktning (som inte påverkar rätten till studiemedel). Utbytesstuderande med studiemedel som bedriver läkarstudier kommer inte med i statistiken.

Landstinget i Västernorrland.

– Det är lättare att rekrytera en ung människa som kan språket, utan sociala förplik-

telser än att rekrytera äldre socialt och yrkesmässigt etablerade läkare, fortsätter hon.

Västernorrland har under





Ann-Catrin Jonsson, utlandsrekryterare från Västernorrland, hoppas på Gdansk Medical Academy som ny rekryteringsbas.



»Kontakter med Sverige är något man får kämpa för«, säger Malin Engberg, styrelseledamot i nybildade MSF-Gdansk.



Randa Abass, termin 6, planerar för att så småningom göra AT med forskningsinriktning.

flera är rekryterat i Polen med hjälp av rekryterings- och språkutbildningsföretag. Att knyta kontakter med svenska studenter i Gdansk ger nya möjligheter till framtida lyckade förhållanden.

Kvällens snackis bland rekryterarna blir hur man framöver ska kunna möta Gdansk-studenternas behov

av att göra sommarpraktik. Ett rykte säger att Kalmar läns landsting redan träffat en överenskommelse med Gdansk Medical Academy om att erbjuda praktikplatser (se artikel nedan). Praktikplatser är något som medicinstudenterna i Gdansk efterfrågar. Samtidigt ser landstingen i dessa en utmärkt möjlighet att knyta

kontakter med studenterna.

Högt på önskelistan för Gdansk-studenterna är att få vikariera som underläkare efter termin nio, motsvarande vad som gäller för studenter vid svenska medicinska fakulteter.

MSF-Utland ska gemensamt försöka övertala Socialstyrelsen.

– Vi är helt övertygade om

att det inte handlar om kvalitet på utbildningen.

Socialstyrelsen måste komma hit till Gdansk och titta, säger Malin Engberg, studerandeombud och sekreterare MSF-Gdansk, som bildades i höstas.

Bland de svenska studenterna i Gdansk finns en utbredd känsla av att känna sig försummade av det svenska samhället.

– Vi är 400 svenskar här. Men kontakter med Sverige är något man får kämpa för. Bland annat har vi sett till att få hit två nummer av Läkartidningen till vårt bibliotek. Tidningen får våra medlemmar att känna sig som en del av en grupp. Men portot är inte billigt.

Att en förändring kan vara på gång är också Fredrik Eklöfs intryck, ansvarig för medlemsrekryteringen på Läkarförbundet och den som sytt ihop arbetsmarknadsträffarna i Gdansk, Warszawa och Wrocław.

– Socialstyrelsen har visat intresse för att vara med nästa gång. Det skulle tillföra

## Gdansk och Kalmar samarbetar om praktikplatser

Ett samarbete om praktikplatser har inletts mellan Medical University i Gdansk och Kalmar läns landsting. Ett 20-tal skräddarsydda avlönade praktikplatser startar från och med i sommar.

Kalmar läns landsting har en lång tradition av att rekrytera polska läkare på plats i Polen. Efter att arbetsmarknaden vidgats med Polens inträde i EU har de polska läkarnas intresse för att arbeta i Sverige mattats. Landstinget ställer nu om sin utlandsrekrytering.

Kalmar läns landsting är först ut med att inleda ett samarbete med Medical University i Gdansk, i dag den största utbildningsorten för svenska läkarstuderande ut- anför Sverige.

I läkarutbildningen vid Medical University i Gdansk ingår obligatorisk praktik för studenterna. Det handlar om fyra veckors praktik per sommar under ett antal år, med start inom primärkommunal vård.

– Vi har gett skolan ett erbjudande som ger de medicinska studenterna möjlighet att göra sin praktik i Kalmar, Västervik och eventuellt Oskarshamn. Vi har fått 21 stycken namn med CV och kontakter. Det har varit värt mödan, säger Håkan Petersson.

Han tillägger samtidigt att det handlar om en avtalslös överenskommelse:

– Siktet är ställt på en långsiktig framtida läkarförsörjning. Landstinget har för det-



Medical University i Gdansk och Kalmar läns landsting knyter kontakt över Östersjön.

ta ändamål en studentrekryteringsorganisation med en halvtidsanställd läkare tillsammans med en praktiksamordnare. Men det finns inga avtal skrivna utan det handlar om en viljeyttring.

I överenskommelsen ingår att studerande som är särskilt intresserade av psykiatri har möjlighet till fyra veckors extra arbete.

– De kan få fyra veckor extra. Hittills har vi två personer som nappat på detta.

– Ryktet har spridit sig. Från vår sida har vi ett intresse av att ha en lång framförhållning.

Håkan Petersson är mycket positiv till samarbetet:

– När vi träffat de här ungdomarna har de varit oerhört positiva. De visar ett stort engagemang och ett enormt intresse. De lever under helt andra omständigheter än medicinstuderande i Sverige.

Kalmar läns landsting erbjuder praktikanterna 500 kronor per dag. Flera av de studenter Läkartidningen varit i kontakt med i Gdansk skulle kunna tänka sig att praktisera gratis. ■

Marie Närlid

mycket, säger Fredrik Eklöf, som i kontakt med utlandsstudierande sett ett stort behov av såväl MSF-Utland som arbetsmarknadsträffar likt denna.

– Det blev ett bra möte på alla orter. Men medan man i Gdansk mer knöt kontakter uppstod på de andra orterna en diskussion med frågor som »Hur ser ni på oss i förhållande till andra läkarstuderande?»

Polen är nu det största externa utbildningslandet av svenska läkare, med närmare 750 medicinstudierande vid sex olika skolor. Störst är Medical Academy i Gdansk, där de flesta elever är svenskar och norrmän, bland dem Alexander Sussman och Evelina Pantzar, som Läkartidningen besökte för snart två år sedan. Många kursare har dock fallit ifrån på vägen. Sjuttio elever fanns med vid start för sex år sedan, 40 utexamineras.

För dem som tagit sig genom nålsögat tycks det gå bra:

– Jag känner inte till någon som inte har fått AT-tjänst, säger Alexander Sussman, som släntrar in på träffen mest av sociala skäl. Likt många kursare går han ut i arbetslivet med 600 000 kronor i studieskulder, men är inte orolig.

Han har erbjudits plats bland annat i Nordnorge, men också i Sverige. Vid tillfället för intervjun har han ännu inte bestämt sig. Elddopet genomgick han i fjol somras vid ett sjukhus i Finland.

– Men många på skolan tar AT där de får, och har inga större krav, är lite rädda, och tror att de är nedprioriterade, säger han.

Inte heller kurskamraten Evelina Pantzar känner längre någon stress. Hon hälsar glatt på rekryteraren Monica Persson, inför AT-tjänstgöringen i Karlskoga, som hon börjar i sommar.

– I dag är jag trygg i mitt yrke. Jag har landat, säger hon. ■

Maria Ehlin Kolk till utlandsstudenterna:

## Bilda lokala klubbar där ni är

Medicine studerandes förbund, MSF, uppmanar utlandsstudierande att bilda lokala klubbar. Ordförande Maria Ehlin Kolk är beredd att driva utlandsstudierandes frågor på hemmaplan.

2008 startade MSF intresseföreningen MSF-Utland, som växer allt mer genom engagemang bland annat i Gdansk i Polen och Cluj i Rumänien.

Möjligheter till praktikplatser i Sverige under sommarloven och att få vikariera som underläkare i Sverige efter termin 9 är några av punkterna på utlandsstudenternas önskelista.

Maria Ehlin Kolk är beredd att arbeta för utlandsstudenternas sak.

– MSF:s fokusfråga i år är »vägen till legitimation«, vad som ska ingå i grundutbildningen och AT. Det omfattar i hög grad även våra utlandsstudenter. Veldig mycket handlar det om att stötta de utlandsstudierande genom att förmedla kontakter och att få igång praktikplatser för studenter, säger Maria Ehlin Kolk.

»De 2 700 svenska studenterna utomlands är i praktiken som en utvidgning av den svenska läkarkåren.«



Maria Ehlin Kolk

Foto: Göran Segeholm

Hon anser att Socialstyrelsens rekommendationer vad gäller underläkarvikariat är föråldrade. Socialstyrelsen ger studenter vid svensk läkarutbildning möjlighet att vikariera som underläkare efter termin 9. Utlandsstudierande ges inte denna möjlighet. I stället arbetar Gdanskstudenterna vid svenska sjukhus som »läkarassistent«, en beteckning som man inte använder sig av på Socialstyrelsen.

– Vi ska starta en dialog kring vilka kriterier som gäller kraven för att få en tillfällig legitimation i Sverige. Utbildningarnas upplägg varierar även mellan läkarutbildningarna i Sverige.

En stor och viktig fråga för MSF är den kliniska hand-

ledningen. Läkarförbundet har påtalat riskerna med en alltför snabb utvidgning av läkarutbildningen. Medicine studerandes förbund har i sin handledningsenkät sett en försämring i utbildningskvalitet.

– De 2 700 svenska studenterna utomlands är i praktiken som en utvidgning av den svenska läkarkåren. Det handlar om svenskar som genomfört en fullvärdig utbildning som man betalat för själv, och som Sverige ska vara tacksamt för, slår Maria Ehlin Kolk fast.

– Vi är alla MSF-are, säger hon, men tillägger samtidigt att hälso- och sjukvården måste planera för integrationen av de utlandsutbildade. ■

## Regler kan komma att ses över

Socialstyrelsen kan på sikt komma att se över utlandsstudenters möjlighet till yrkesutövande i Sverige under studietiden. Utlandsstudierande har i dag inte möjlighet att vikariera som underläkare efter termin 9.

Olika villkor gäller i dag för studerande inom respektive utom Sverige.

Ann-Britt Nylén, utredare vid Socialstyrelsens avdelning för regler och tillstånd, bekräftar att man får många

förfrågningar från utlandsstudierande om möjligheten att ta vikariat som underläkare i Sverige efter termin nio.

– Vi får många frågor från studerande i andra länder, men dessa förfrågningar säger vi nej till.

Föreskrifterna gäller icke-legitimerade läkare som har utbildning vid svensk fakultet.

– Det är mycket möjligt att man med tiden kommer att ändra på detta i och med att

så många läser utomlands, säger Ann-Britt Nylén.

Gdanskstudenterna talar om att man i stället vid svensk hälso- och sjukvård tar jobb som »läkarassistent«.

– Läkarassistent? Ja, det verkar så, men det är inte en yrkesbenämning som vi använder. Jag vet inte heller vad denna omfattar. Men det är en yrkesbenämning man har på sjukhusen, kommenterar Ann-Britt Nylén.

Marie Närlid